

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide

Tallinnas, teisipäeval, 8. juulil 1924

Nr. 26 (70)

Sisuu:

Toimetuse kommentaar

T-n: Maksvad reeglid ja kassa korraldus

Über die gegenwärtige Lage der Sägereiindustrie
in Eesti

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.-
pooles " " 500.- " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas 500.— " " 1000.—

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 8. juulil 1924. Nr. 26 (70)

Sisu: Toimetuse kommentaar. T-n: Maksvad reeglid ja kassa korraldus. Über die gegenwärtige Lage der Sägereiindustrie in Eesti. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 7. juulil 1924.

Valuuta. Kohalikul valuutaturul kergenes seisukord nende päevade jooksul vähe. Mineval nädalal läks börsel nähtavasti igavaks olemata müüjate kursisid kalkuleerida ja sellepärast märgiti kahel viimasel päeval endisel dollari pariteedil 383 ainult ostjate kursisid. Sedasama tegi juba kauemat aega ka London, noteerides ainult marga müüjaid 1650. Vahepeal jõuti läbirääkimistes panga nõukogu, Eesti panga ning rahaministri vahel nii kaugele, et Eesti pank teatud summa naelsterlingid erapankade käsutusse andis ja ka ise uuesti turul müüjana esines. Selle operatsiooni lähemad tingimised ei ole veel teada; kuid kuuldavasti on erapangad ennast kohustanud vastava summa eest Eesti markasid viibimata Eesti pangas deponeerima. Sel moel saab algusest peale veel enne kui valuuta turule jõuab teatud hulk rahamärkisid ringvoolust kõrvaldatud, mille tagajärjed ka kohe esimesel müügi-päeval nimelt 30. juunil ennast tunda andsid. Vaatamata suure valuutahäda peale, millest kogu aeg räägiti, olid ostjad uuesti määratud kurside juures, mis umbes endise „ametliku“ ja tegeliku kursi vahel seisid (dollar Mk. 415, kuna vahepeal juba 450 oli tehtud), õige tagasihoidlikud. Esimese päeva läbikäik olla olnud kõigest pool miljoni. Järgmised päevad ei toonud palju rohkem elavust juure. Ostjad on tagasihoidlikud ja ootavad kurside langemist. Senini on ostjaid rahuldanud peasjalikult Eesti pank. Väljaspool börsit

võis pankade valuutakassade juures teatud elavust märgata, kuid tehtud summad ei ole kuuldavasti kuigi suured.

Elukallidus. Kurside tõusule järgneb samamullt ka hindade tõus ja praegu on käimas leivahindade ja muude elutarvete hindade kohandamine uutele tolli- ja kursinormidele. Üldine elukalliduse tõus on selle tagajärjel parafamata.

Kuna praegu otsekoheselt tahetakse kätte saada, et hindade tõstmise varal tarvitust vähendada ja sissevedu kärpida, siis ei ole loomulikult valitsuse ringkondadest midagi kuulda elukalliduse vastu võitlemise suunas. Nii veerduvad vähehaaval valuutaraskused nende kihtide oladele, kellele juba eelmisel ajal etteheiteid ei võinud teha ületarvitamisest. Et sealpool aeg kõige ebasoodsam on palgakõrgenduse nõudmis-tega esinemises, siis lähineme parafamata seisukorrale, kus sunnitud oleme alatoitluse varal katsuma oma rasket seisukorda parandada.

Vaatamata selle peale, et eestkätt just toiduainete hindade tasapind kogu aja tõusmas oli (Tallinna turuhindade indeks oli okt. 1923 106,1; jaanuaris 1924 110,9; märtsis 1924 115,4), vähenes siiski suurtööstuse ettevõtetes tööliste keskmine palk kuus 5300 marga pealt okt. 1923 4750 marga peale märtsis 1924. Sealjuures vähenes ka veel tööliste arv 26,6 tuhande pealt 25,9 tuhande peale ja rahas teenitud üldsumma 140,9 milj. pealt 122,8 milj. peale. Kõige järele otsustades on meil tööpalgad praegu

allpool elatismüinimumi ja nähtavasti on need madalad tööpalgad ainsaks eeltingimiseks, mis meie tööstuse ettevõtteid välis-turgudel võistlusvõimuliseks teevad, niipalju kui viimasest üleüldse juttu võib olla. Pikaajaline alatoitus mõjub aga kahtlemata halvavalt töö produktiiviteedi peale, millest järeldusi raske ei ole teha.

Tööstus. Kõikide jõupingutuste peale vaatamata ei suudeta siiski meie suurtööstuse ettevõtteid tegevuses hoida ja viimasel ajal on nendest jälle mõned seisma jäänud ja seisma jäämas. Süü veeretatakse n. n. „krediidipuuduse“ peale, kuid sellest võib vaevalt juttu olla. Kahest suuremast ettevõttest, mis praegu raskustega võitlevad, nimelt Türi paberivabrik ja Balti puuvillavabrik, on mõlemad läinud aasta jooksul võimalusi leidnud oma krediitisi suurendada — esimene enam kui 100% ja teine üle 60%. Sealjuures on mõlemad ettevõtted tööotanud kahjuga. Peaks päevaselge olema, et mitte krediitide puudus neid ettevõtteid seisma jääma ei sunni, vaid kahjuga töötamine. Mitte üksi krediidi andmine sarnastele ettevõtetele ei ole kardetav, vaid kardetav on ka ettevõtetele enestele, ennast uute krediitidega koormata.

Väliskaubandus. Praegu teatavaks saanud väliskaubanduse andmed käesoleva aasta maikuu eest ei kinnitanud neid lootusi, mis meie väliskaubanduse bilansi parandamise peale pandud. Sissevedu oli 1035 milj. marka, väljavedu aga kõigest 657 milj. marka, sellega sisseveo ülekaal 378 milj. marka. Käesoleva aasta sisseveoarvud liiguvad üldiselt samades piirides, mis läinud aastalgi. Ka läinud aastal kasvas sissevedu samuti aprillist maisse 300 milj. marga võrra nagu tänavu. Käesoleva aasta 5 kuu jooksul oli sissevedu 3502 milj. marka, kuna läinud aastal sama aja jooksul 3428 milj. eest sisseveeti. Nii ei ole mingisugusest sisseveo kahanemisest esialgu juttu. Lootusrikkamad on väljaveateed väljaveo alal, kus käesoleva aasta arvud kuude kaupa enamal jaol juhtumistel eelmise aasta omadest kõrgemad on olnud. Maikuus oli väljavedu 657 milj. marka 541 milj. vastu läinud aasta mais. Üldväljavedu 5 kuu jooksul oli 2659 milj. marka 2196 vastu 1923. a. mis annab väljaveo kasvamise 5 kuu jooksul peaaegu poole miljardi suuruses. Selle tagajärjel on meie väliskaubanduse passiv-

saldo 5 kuu eest langenud 1232 milj. marga pealt aastal 1923. 843 milj. marga peale käesoleval aastal ehk ligi 400 milj. marga võrra. Alamal laseme järgneda üksikasjalisemad kokkuvõtted:

	Sissevedu		Väljavedu	
	1924	1923	1924	1923
Jaan.	638	510	624	384
Veebr.	511	428	332	388
Märts	569	675	398	460
Aprill	748	728	647	423
Mai	1035	1087	657	541
Kokku	3501	3428	2658	2196

Statistika keskbüroo arvamise järele on maikuu suur sissevedu tulnud oodatava tollikõrgenduse tõttu. Jääb muidugi ära-oodata, kui palju tollikõrgendused sissevedu lähematel kuudel piiravad. Prohvetiks olla selles küsimuses on kaunis kardetav.

Emissioonid. Pinevusest meie kapitaali turul annab tunnistust ka uute emissioonide statistika, mida „Eesti Majandus“ teeb kuulutuste põhjal „Riigi Teatajas“. Käesoleva aasta esimesel poolel on uute aktsiaseltside ja osaühisuste põhikirju avaldatud 24 Mk. 147 milj. suuruse üldkapitaaliga, kuna läinud aastal samal ajal avaldati uusi põhikirju 74 Mk. 474,1 miljonilise põhikapitaaliga. Põhikapitaali suurendusi on ette võtnud 20 seltsi Mk. 221,8 milj. suuruses, kuna läinud aastal samuti 20 seltsi suurendasid oma kapitaali 352,3 milj. suuruses. Üldemissioon oli käesoleva aasta esimesel poolel 368,8 milj. 826,4 milj. vastu läinud aastal.

Maksvad eelarve reeglid ja kassa korraldus.

T-n.

Demokraatlikes riigis nagu Eesti peavad rahvaesituse õigused eelarve suhtes olema täiesti kindlustatud. See kindlustus saavutatakse niisuguse korra ja reeglite loomisega eelarve kokkuseadmise, hääletamise ja täitmise juures, kus kõik riigi sissetulekud ja väljaminekud ilma erandita sanktsioneeritakse rahvaesituse poolt ja rahva raha käsutajatel, s. o. ministritel, oleks võimalus kulutada

ainult summasid, mis on eelarves määratud vastava ministeeriumi kuludeks, ega oleks neil õigust suurendada neid summasid mingisugustest teistest allikatest. Peab tunnistama rahaministeeriumi ja riigikontrolli töö väärtust reeglite loomise alal eelarve kokkuseadmise ja hääletamise suunas; nende algatusele ja energiale võlgneme tänu selle eest, et praegu maksvad eelarve reeglid vähemalt teoorias kindlustavad rahvaesituse õiguseid täiel määral. Ja tõesti, meie riigi tulude ja kulude aasta eelarve loeb küllalt üksikasjaliselt üles iga ministeeriumi vajadused ja määrab nende katmiseks kindlad summad; sealjuures keelavad eelarve reeglid määramist eelarves ettenägemata tarviduste peale või väljaminekute suurendamist vajaduste peale, mis eelarves ettenähtud vähemate summade piires. Kuid tuleb tähendada, et viimane märkus maksab õieti hariliste kulude eelarve kohta; erakorraliste kulude eelarve suhtes aga, mis peaaegselt käib ehituste kohta, on ministrite õigused krediitide käsutamisel äärmiselt laialised. Pärast üksikute eelarvete läbivaatamist igasuguste ehituste alal mingisuguses riigi valitsemise harus, võetakse üldise korra järele eelarvesse kogusumma, mis tarvis läheb nende ehituste jaoks teatud paragrahvi all. Sellega antakse ministriale faktiline võimalus loobuda mõnede tööde täitmise ja kulutada sel teel vabanenud summasid teiste tööde peale, mille tagajärjel võib mõni ehitus, mille peale oli kavatsatud kulutada ainult tähtsusega summasid, kujuneda lõpuresultaadis mitu korda kallimaks. Näituseks määrati teedeministeeriumi 1923. aasta erakorralise eelarve § 7 järele maanteede ja sildade ehitamise peale 59.010.000 marka. Nagu ministeeriumi üksikasjalisest eelarvest selgub, seisab see summa koos kahest summast, mis määratud uute maanteede ja uute sildade ehitamiseks, kusjuures viimaste kulud arvati 18.552.000 marga peale. Nagu ülaltoodust selgub, oli ministril faktiliselt võimalik vähendada töösid teede ehitamise suunas ja suuremat osa määratud krediidist kulutada sildade ehitamiseks, kuna rahvaesitus määras selleks otstarbeks vähem kui kolmandiku kogu summast. Meie ei ütle, et meie ministrid oleks tähendatud võimalust kasutanud, kuid ei ole kindlustust, et seda ei kasutataks mitte tulevikus. Sellepärast näib küll tarvilik olema seda puudust eelarve reeglite kokkuseadmise puhul kõrvaldada.

Et lõpetada märkuseid maksvate reeglite kohta eelarve kokkuseadmise juures,

peame tarviliseks tähendada, et tulude eelarves seisab väga tähtis summa — üle 300 miljoni — „mitmesuguste tulude“ all. Selle summa kõrge ulatus nõuaks küll meie arvates tema jaotamist üksikute sissetulekute peale liikide järele viimaste nimetamisega.

Üleminnes eelarve täitmise juurde, tuleb kõige pealt tähendada, et kassakorralduse reeglid peavad tugema samadel põhimõtetel ja peavad seadma omale samad sihid, nagu eelarve reeglidki. Kui riigi eelarve määrab täpselt ära, missugust summat ja missuguseks vajaduseks tuleb kulutada, siis ei või kassa nende vajaduste peale rohkem välja anda; ja selle võimaluse kõrvaldamine on üks peatingimistest riigikassa korraldamise juures. Vastasel korral tekiavad ülekulud, mis lõpuks sunnivad rahvaesitust määrama uusi krediite nende katmiseks.

Edasi tuleb selle korralduse aluseks võtta üldine põhimõte, mis maksab kui mitte kõigis, siis vähemalt suures hulgas Euroopa riikidest, nimelt põhimõte selle kohta, et rahaministeerium on ainukene riigi rahade maksja ja tersed ministeeriumid, väljaarvatud mõned erandid, oma kassast midagi välja ei maksa.

Kahjuks ei ole meie kassakorraldus mitte ainult kaugel eeskujulikkusest, vaid vaevalt võib seda pidada enam vähem rahuloldavaks. Niipalju kui meil teada, ei ole riigikontroll mitte ükskord küsimust üles tõstnud meie kassakorralduse parandamiseks, kuid ei ole tarvilist vastutulekut leidnud selles asjas rahaministeeriumi juures. Nähtavasti kartis viimane sellekohaste muudatustega kaasaskäivaid kulusid; ühtlasi pidi ta arvesse võtma ka teiste ministeeriumite vastuseismist, kes omalt poolt võisid karta, et nende arvepidamise aparate koormatakse uute nõuetega. Kui aga praegust seisukorda võis kannatada esimestel vabariigi kestvuse aastatel, siis nüüd, kus viie aasta jooksul riigi aparaat enam vähem korda seatud, on meie arvates küll kätte jõudnud aeg ka selle tähtsa asja läbivaatamiseks ja kordaseadmiseks.

Nagu teada, täidab praegu kassa funktsioone Eesti Pank oma osakondadega. Rahaministeerium avab pangas üksikutele ministeeriumitele krediidid eelarves neile määratud summade piires; ministeeriumid aga kulutavad neid krediite, andes panga peale tshekke; pank omalt poolt maksab neid tshekke avatud krediitide piires. Arvepidamise üleskirjutusi väljaminekute kohta ja nende jaotamist eelarve

punktide ja paragrahvide peale peetakse ainult ministeeriumis, kes tshekke välja kirjutab. Pank aga, kes tshekke välja maksab, peab ainult üldist krediidiarvet, muretsedes ainult selle eest, et üldine väljamaksude summa ministeeriumi arvel ei ulataks üle temale avatud krediidi. Nii ei ole mingisugust kontrolli selle üle, kuidas ministeeriumid summasid kulutavad; neil on faktiline võimalus kulutada teatud vajaduste peale summasid, mis on määratud teiseks otstarveks ja faktiliselt tarvitavad või vähemalt tarvitasid nad seda võimalust osalt teadlikult, teistel juhtumistel ka vigade tõttu arvepidamise üleskirjutuste juures. Ülekulud on meie arvates väga kardetav nähtus ja sellepärast äärmiselt soovimata nähtus, iseäranis siis, kui juba sündinud faktiga arvestada tuleb, mitte enam ainult ennustatud oletusega. Viimasel juhtumisel võib veel abinõusid tarvitusele võtta nende kulude vähendamiseks, teiste kulude piiramiseks või koguni äramuutmiseks, et katta eelmisel juhtumisel tekkinud ülekulusid; kuid esimesel juhtumisel peab riik juba lisasummasid lubama, väljaspool eelarvet, mis mõnikord väga raske täita.

Peale selle võivad käsutavad asutused teostada operatsioone, mis rahvaesituse poolt ei ole lubatud, või selle poolt koguni keelatud on. Edasi on praeguse süsteemi juures, kus puuduvad kategoorilised juhatused pankadele maksudeks otsekohe riigi kreditoridele ja tähtsuseta summade väljaandmiseks ministeeriumite kassadesse väikeste kulude katteks, võimalik koguda nendesse kassadesse suuri summasid ja teha nende arvel lubamata operatsioone. Meie ei räägi siin teadlikkudest kuritarvitustest, mõeldes ainult niisuguseid operatsioone, missuguseid võib teostada bona fide, kuid missuguseid meie arvates ometi ei pea lubama kui operatsioone, mis ei ole ettenähtud maksvate reeglitega.

Kui vaatleme kassakorraldust teistes riikides, näit. Venemaal (enne oktoobri revolutsiooni) Prantsusmaal või Belgias, siis näeme, et eelarve täitmisesse puutuvate reeglite pidamine käsutavate valitsuskondade poolt on tõesti kindlustatud.

Venemaal seati juba ammugi enne konstitutsiooni rahaministeeriumi poolt kontroll sisse, kes valvas kõigi väljamaksude üle, mis ministeeriumid toimetasid eelarve järele. Enne kui assignatsioonide järele raha välja maksta, pidi rentei järele vaatama, kas on selleks maksuks vastav krediit olemas sellekohase eelarve osa,

punkti ja paragrahvi järele. Juhtumistel aga, kus vastav krediit oli lõppenud, jäeti assignatsioon välja maksmata, kuigi asutusel, kes selle välja oli annud, seisid renteis vabad krediidid teiste eelarve punktide jaoks. Edasi jäeti väljamaksmata assignatsioonid, mis ei olnud määratud mitte otsekohe riigi kreditoridele, vaid summade väljavõtmiseks asutuse enese käsutada, et maksta nendest kreditoridele. Assignatsioonid aga avansside peale asutustele enestele makseti välja ainult summades, mis täpselt olid ära tähendatud vastavates reeglites; avansse uuendasid rahaministeeriumi kassad alles siis, kui olid saanud käsutavalt asutuselt arved endise avansi ärakulutamise kohta. Kui, edasi, kulutati summasid depositionsistidest (s. o. riigi asutuste käsutada olevatest eraasutuste ja -isikute summadest), olid riigiasutused kohustatud assignatsioonides ära tähendama, missuguse kviitungi järele väljaandmiseks kavatsesid summad on renteisse sisse makstud. Lõpuks maksude juures, milledele sellekohased reeglid määrasid teatud tähtajad, valvas rentei nendest tähtpäevadest kinnipidamise järele, ega maksunud summasid enne tähtpäeva kätte jõudmist välja. Teostades niimoodi kontrolli eelarve seisukohalt, moodustas rahaministeerium ühes käsutava asutusega täieliku arvestamise viimasele avatud krediitide üle; ja see andis esimesele võimaluse iga kuu võrrelda oma raamatute andmeid rentei raamatute omadega ja selle tõttu aegsasti parandada võimalikka puudusi ja vigu. Kirjeldatud süsteemil olid veel need parimused, et rahaministeeriumil olid alati kõik andmed teiste ministeeriumite poolt kulutatud summade kohta täies ulatuses ja selle tõttu võimalus kokkuseada täielist kassa aruannet kulude jaotamisega üksikute eelarve rubriikide peale kohe pärast eelarve täitmist. Meil tarvitusel oleva süsteemi juures aga on rahaministeerium informeeritud ainult väljamakstud tshekkide summa üle igale ministeeriumile ja tal ei puudu mitte ainult andmed selle kohta, missuguste eelarve punktide järele on kulud tehtud, vaid ta ei või isegi kindel olla, et kõik tshekkidega väljavõetud summad faktiliselt on ärakulutatud; võivad ometi jääda vabad summad üksikutesse ministeeriumi kassadesse. Kuigi need summad tulevad pärast eelarve täitmist pangale tagasi maksta, siis ometi võib oletada, et sellest reeglist mitte alati kinni ei peeta.

Peale selle oli Venemaal kontroll – mida toetas riigi kontroll – eelrevisiooni näol

peaasjalikult operatsioonide kulude jaoks ja järelrevisjoni näol niihästi nende kui kõigi teiste kulude jaoks ja sealjuures eelarve reeglite vastavuse seisukohalt, kui ka majapidamise ja otstarbekohasuse seisukohalt. Riigikontroll arvetas samuti kõiki kulusid ja tegi oma raamatutesse sellekohaseid sissekirjutusi enam vähem varsti pärast kulude tekkimist.

Meile võidakse vastata, et Vene kord ei või olla eeskujuks meie riigile, sest rentei operatsioonide teostamiseks olid seal loodud rahaministeeriumi juure erilised asutused, kuna riigipank täitis neid funktsioone ainult piiratud kujul. Sellepärast oleks kasulikum vaadelda vastavat korraldust Prantsusmaal, kus need operatsioonid on jaotatud Banque de France ja rahandusvalitsuse asutuste vahel, ja Belgias, kus need lasuvad ainuüksi Natsionaal-panga oladel.

Kuigi asja korraldus Prantsusmaal pakub suuremat huvitust ja oleks väärt laialisemat käsitust, kuid arvestades artikli ulatusega, nimetame ainult selle korralduse üldiseid põhimõtteid. Maksuorderid kirjutatakse välja ministrite-krediitkäsutajate poolt ehk nende volitusel üksikute asutuste juhatajate poolt.

Rahaminister aga, kes ise orderisid välja ei anna, peab kontrolli nende väljamaksude üle niihästi rentei maksuvõime seisukohast, kui määratud krediitide seaduspärasuse seisukohast. Tema peal lasub kohustus valvata seadusandjate-eelarvekininajate tahtmise võimalikult täpse täitmise järele ja sellepärast peab ta hoolt kandma, et ükski minister ei teeks mingisugust kulu ilma sellekohase krediidita ehk teistest krediitidest, mis mitte ei ole määratud just selleks väljaminekukuks. Nendes huvides on rahaministeeriumi agendid, kellede hooleks on orderite väljamaksmine, kohustatud kõige pealt järele vaatama, kas ei ole mitte krediidipiirkonnast üleastumist. Peale selle peab rahaminister kulude tõendavad dokumendid läbi vaatama; seal juures ei ole tõendavate dokumentide valik maksja hääksarvamise järele, vaid ametlises nimestikus on üles loetud üksikute ministeeriumide ja üksikute kulude jaoks, missugus. paberisid võib nõuda orderis nimetatud kulu tõenduseks. Edasi makstakse välja ainult need orderid, mis on välja kirjutatud otsekohe riigi kreditori nime peale.

Belgias, nagu ülemal tähendatud, täidab riigi kassapidaja kohuseid ainuüksi Natsionaal-pank. Nende funktsioonide täitmiseks

on ta kohustatud avama agentuure igal pool, kus riik selle tarviliku leiab olevat. Niisuguse agentuuri ametnikkude hulka kuulub eriametnik, keda nimetatakse riigi kassapidajaks, keda valib kuningas panga nõukogu poolt esitatud nimekirja järele ja kes saab palka valitsuselt. Kõik maksude sissenõudjad ja eelarve sissetulekute kogujad tema ringkonnas toovad tema kätte kõik oma kogutud summad; tema maksab ka orderid, mis välja antud ministeeriumi departementide poolt, kelle käsutada krediidid. Riigi kassapidaja raamatuid peetakse valitsuse ettekirjutuse järele; nende järele valvab rahaministeerium ja nende aruandeid kontroleerib Arve Palat.

Peale riigi kassapidaja, kes hoolimata täidetavatest funktsioonidest, ametisse määramise korrast ja riigi käest tasusaamisest jääb ikkagi panga ametnikuks, on agentuuri juures veel rahaministeeriumi agent, kelle ülesandeks on kontroleerida nii sissetulekuid kui väljaminekuid. Asudes kas panga ruumides ehk nende läheduses, viiserib ta riigi kassapidaja poolt väljaantavaid kviitunge saadud sissetulekute juures ja paneb viisumi ka departementide orderite peale väljamaksmiste puhul. Ilma nende viisumiteta ei tohi kassapidaja orderisid välja maksta.

Kui kassakorralduse iseloomikku iseäraldust Belgias tuleb muu seas nimetada hiljuti väljaantud seadust, mille põhjal, pärast kohustuse väljaandmist mingisuguse ministeeriumi asutuse poolt, mis seotud riigi raha väljamaksmisega (näit. ostu-, hangelepingud j. t.) eraldatakse summad, mis lähevad selle kohustuse likvideerimiseks, vabast krediidist, millest kavatsetakse tasuda nimetatud kohustust. Vastav osa asutuse krediidist sulutakse, ega anta seda muudeks kuludeks välja, kui ainult kohustuse kustutamiseks. See korraldus on kõige mõjuvam abinõu, et ära hoida ülekulusid eelarve määruste juures.

Nii, andes panga hooleks rentei operatsioone, pidas Belgia tarvilikuks nende operatsioonide täitmist teha ülesandeks panga agentidele, kes oleks teatud ärarippuvuses valitsuselt ja aruandekohuselised Arve Palati ees, operatsioonide kontrolli ja arvestamist usaldada rahaministeeriumi eriagentide hooleks ja ikka veel mitte rahul olles, luua uusi garantiisid, mis kindlustaks eelarve seaduspärast täitmist.

Missugused põhjused oleks küll arvata, et niisugused abinõud ja garantiid on ülearused meie riigis, kui hindame rahvaesi-

tuse eelarve õigusi ja püüame õiglase ja kokkuhoidliku ümberkäimise poole rahva rahadega.

Kuna Belgias maksev süsteem on meie arvates täiesti kohane Eesti jaoks, siis on meil kavatsus järgmises artiklis ligemalt ja üksikasjalisemalt tutvustada lugejaid selle süsteemiga ja ühtlasi nimetada üldistes joontes täiesti tarvilikka muudatusi meie praeguses kassa korralduses.

Über die gegenwärtige Lage der Sägereiindustrie in Eesti.

Ein Holzindustrieller schreibt uns:

Die estnische Holzindustrie hat in den letzten Jahren unter den allerschwersten Verhältnissen gearbeitet und wird, wenn nicht bald ernstliche Abhilfe geschaffen wird, ihre Tätigkeit, als zu verlustbringend, einstellen müssen.

Wir stellen zwei Hauptgründe für diese bedauerlichen Zustände fest:

1) die, wie es jetzt wohl allen ernstlich interessierten Kreisen klar sein dürfte, gänzlich verfehlte Wirtschaftspolitik der Hauptforstverwaltung und

2) der Mangel an Holzindustriellen, im wirklichen Sinne des Wortes, im Gegensatz zu dem Überfluss an Holzspekulanten.

Es ist zu bemerken, dass die Wirtschaftspolitik der Hauptforstverwaltung geradezu den zuletzt genannten Typus der Holzspekulanten ins Leben gerufen und gross gezogen hat.

Die Hauptforstverwaltung verkaufte bis jetzt die Waldstücke in kleinen Parzellen durch Meistgebot. Es war dieses der einzige Modus, durch welchen auch die grossen Betriebe ihren Holzbedarf für die kommende Saison decken konnten. Da es sich um, fast ausnahmslos, ganz kleine Parzellen handelte, welche gerade dadurch auch für kleine Bauern und verschiedene Spekulanten, ohne das nötige Kapital den gekauften Wald auch rationell auszunützen, ein leicht zugängliches und erwünschtes Spekulationsobjekt wurden, ist es klar, dass hier eine ungesunde und im höchsten Grade unvernünftige Preistreibererei einsetzen musste. Die Hauptforstverwaltung strich leider zufrieden die Gewinne ein, ohne zu bedenken, dass sie in der Folge gerade hierdurch die Exportindustrie des Landes, also die Handelsbilanz aufs ernsteste schädigte.

Um ihren Bedarf an Rohmaterial zu decken, waren die grossen ersten Betriebe gezwungen so hohe Preise zu zahlen, dass ein Gewinn von vornherein in Frage gestellt war. Kam noch eine ungünstige Flöschung oder ungünstiger Sommer hinzu, oder eine, wenn auch nur geringe Baisse auf dem Holzmarkte, so musste der Unternehmer zufrieden sein, wenn er sein Betriebsjahr ohne all zu merkliche Verluste abschliessen konnte.

Doch auch die andere Gattung der Holzkäufer, der Konkurrent der ersten Holzindustriellen, kam übel weg. Auch wenn von Seiten der Banken oder der grösseren Exporteure Kredite und Vorschüsse gewährt wurden, so musste er bald einsehen, dass er sich ernstlich verspekuliert hatte. Bei dem fast vollständigen Mangel an Fachkenntnis war ihm ein wirklich rationelles Ausnutzen seiner Schläge und des Holzmaterials nicht möglich. Ein grosser Prozentsatz seines teuer eingekauften Holzes musste als Balken übersommern und in der Folge für den Export minderwertig oder untauglich, sogar als schlecht bezahltes Brennholz abgestossen werden. Sein eigentlicher Beruf, wo es sich um Bauern handelte, die Landwirtschaft, wurde vernachlässigt, da Pferde und Arbeiter im Walde vollauf zu tun hatten. Es ist oft vorgekommen, dass das beste Material vollständig verdorben als Brennholz in die Städte abgeführt worden ist.

Oft wurde nur Wald gekauft, um ihn möglichst vorteilhaft, ohne selbst an die Aufarbeitung zu denken, an die grösseren Betriebe weiterzuverkaufen. Es sollte natürlich bei diesem Zwischengeschäft möglichst gut verdient werden. Doch nur zu oft erwiesen sich auch diese Hoffnungen als trügerisch, da sich kaum Käufer zu den geforderten, ja oft auch der Auktion bezahlten Preisen fanden. Die Parzelle wurde unter dem Einkaufspreis fortgegeben, bei Verlust der Kautions nicht ausgekauft und im folgenden Jahre wieder zur Auktion gestellt. Der Landwirtschaft des Mannes war das notwendige Kapital, ausser der Arbeitskraft entzogen. Der Schaden, den das Land hierdurch zu tragen hat, liegt auf der Hand.

Ausserdem befinden sich hier im Lande eine Unmenge an kleinen, mit minderwertigen Maschinen ausgestattete Sägereien. Diese Sägereien sind in den allermeisten Fällen in Händen von Leuten, welche von

der Holzverwertung gar keine Kenntnisse haben.

Die Folge ist nicht nur, dass das Rohmaterial auf diesen Sägereien in minderwertige Ware umgearbeitet wird, sondern ein Teil des Quantums geht auch durch unrationelle Versäugung direkt verloren.

Es ist kaum zu viel gesagt, wenn man behauptet, dass die grösseren sachgemäss geleiteten Sägemühlen durchschnittlich 10% fertig verarbeitete Ware mehr aus dem Rohmaterial herausarbeiten als die kleinen Spekulantsägereien.

Wird die Qualität noch in Betracht gezogen, ist der gesammte Verlust der Aussenhandelsbilanz minimum 25%.

Der wirklich ernste Holzindustrielle also ist in einer bedauerlichen Lage. Es liess sich nie voraussagen, mit welchen Quanten von Rohmaterial man in der nächsten Arbeitsperiode rechnen konnte, mit welchen Einkaufspreisen zu kalkulieren war, wo es doch unbedingt erforderlich ist, wenigstens für die nächsten 2-3 Jahre betreffs des Quantums klar zu sehen, um mehr oder weniger systematisch arbeiten zu können. So war und ist bis heute der Holzindustrielle in der Hand des Zufalles, indem alles von dem mehr oder weniger günstigen Verlaufe dieser oder jener Auktion abhängig ist. (z. B. betrunkenen örtliche Bieter).

So sind die Holzindustriellen gezwungen worden, nur um ihre Betriebe nicht einstellen zu müssen, für ihr Rohmaterial bedeutend mehr zu zahlen, als ihre Kalkulationen rechtfertigen konnten. Sie haben in den letzten Jahren nur durchgehalten in der Hoffnung, dass die Spekulanten, durch wiederholte schlechte Erfahrungen zum Einsehen gebracht, aus der Konkurrenz ausscheiden würden.

Doch solange die Hauptforstverwaltung ihre bisherige Politik nicht fallen lässt, kann es noch lange dauern, bis wir so weit sind. Und ob die noch nachgebliebenen Holzindustriellen so lange durchhalten werden, erscheint uns mehr als fraglich.

Es sind in den allerletzten Jahren von unseren ernstesten Holzindustriellen Versuche gemacht worden, wirklich moderne Betriebe ins Leben zu rufen, die das Balkenmaterial bis zum Äussersten auszunutzen möglich machen und für die Konservierung durch nötige Fachkenntnis Sorge zu tragen. Und dieser ist der einzige Weg, den wir haben,

um mit den übrigen holzexportierenden Ländern mit ihren grossen modernen Sägewerken konkurrieren zu können. Sachgemässe Behandlung des Materiales, Leitung des Betriebes von Fachausgebildeten Leuten, und peinlichste Ökonomie mit dem Rohmaterial, indem dasselbe bis auf den letzten Rest voll ausgenutzt wird — das ist der einzige Weg den wir gehen müssen, im Interesse der Industrie als auch des Landes, da hierdurch die Activität der Handelsbilanz gewinnt, da es darauf ankommt nicht nur möglichst viel, sondern auch möglichst hochwertiges und der Lage des Auslandmarktes angepasstes Material zu exportieren.

Solange jedoch die Hauptforstverwaltung ihren alten Modus beibehält, ist dieses unmöglich.

Jetzt, wo die Regierung eine grössere Hiebfläche zum Abtrieb frei zu geben beabsichtigt, ist es an der Zeit, hier auch wirklich systematisch vorzugehen. Es muss hier mit den vorhandenen Betrieben gerechnet werden und die Leistungsfähigkeit der einzelnen Sägewerke im Lande bei der Freigabe in Betracht gezogen werden. Sonst werden wir zu den alten Übeln um eines reicher werden, indem eine Reihe von neuen Sägewerken-Eintagsliegen, aufschliessen könnte.

Unseren wirklich ernstesten Holzindustriellen muss das zu ihrem vollen Betriebe nötige Rohmaterial zu normalen Preisen zur Verfügung gestellt werden, in den Grenzen die eine rationelle Forstpolitik zu ziehen hätte.

Und zwar eilt es mit Reformen. Es darf hier keine Zeit verloren werden, denn je nach dem Ausfall der betreffenden Entscheidung, werden die Holzindustriellen ihre finanzielle Lage, durch Beschaffung ausländischer Kredite sichern müssen.

Der Ausfall, den die Hauptforstverwaltung durch Fortfall ihrer Nebenverdienste auf den Auktionen zu verzeichnen haben wird, wird sicherlich in nächster Zukunft durch ein sehr bedeutendes Plus in der gesammten Handelsbilanz unseres Landes wieder wett gemacht werden.

Ein Aussterben der so wie so nicht lebensfähigen Betriebe der kleinen, über keine Sachkenntnisse verfügenden, und grossen Spekulanten aber dürfte unserem Lande nur zum Vorteil gereichen.

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

8-16. aprillini on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu saadetud:

1. Eksportkaupe

39 vagunit paberit, kaal 507,8 tonni; 1 vag. tseluloaset, kaal 15,8 tonni ja 3 vag. viljakaitse luukisi (raudtee materjaal).

2. Transiitkaupe.

2 vagunit pipart, kaal 25,2 tonni; 6 vag. kohvi, kaal 91,7 tonni; 12 vag. kakaod, kaal 173,1 tonni; 6 vag. ristikehina seemet, kaal 97,8 tonni; 4 vag. raudtorusi, kaal 54,3 tonni; 2 platvormi lokomobiilidega, kaal 48,0 tonni; 7 vag. terastraati, kaal 101,5 tonni; 2 vagunit puuvilla lõnga, kaal 20,8 tonni ja, 2 vag. villast lõnga, kaal 11,1 tonni; 2 vag. tuleboisi, kaal 13,8 tonni; 17 vag. segakaupa, kaal 132,5 tonni; 4 vag. lupja, kaal 63,1 tonni; 1 vag. labidaid, kaal 13,4 tonni; 1 vag. puuõli, kaal 12,5 tonni; 3 tsisterni terpentini, kaal 37,5 tonni; 5 vag. garpiust, kaal 62,9 tonni ja 4 vag. aniliinvärve, kaal 12,9 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

83 vagunit linu, kaal 631,7 tonni; 26 vag. takke, kaal 449,6 tonni; 29 vag. nisukliisi, kaal 381,4 tonni; 37 vag. loomatoidu kooke, kaal 601,3 tonni; 16 vag. tatraid, kaal 364,2 tonni; 2 vag. ube, kaal 32,8 tonni; 6 vag. linaseemet, kaal 98,4 tonni; 7 vag. asbesti, kaal 114,9 tonni; 7 vag. vikke, kaal 113,6 tonni; 2 vag. kuivatatud soolikaid, kaal 25,6 tonni; 2 vag. tooreid nahku, kaal 7,1 tonni; 13 tsisterni petroleumi, kaal 142,3 tonni; 83 vag. rukist, kaal 1354,1 tonni; 7 vag. läätse, kaal 112,0 tonni; 9 vag. erineid, kaal 141,3 tonni; 1 vag. odre, kaal 16,3 tonni; 1 vag. orava nahku, kaal 5,5 tonni; 2 vag. segakaupa, kaal 18,1 tonni, 1 vag. linnusulgi, kaal 3,3 tonni ja 1 vag. sigurisi, kaal 12,7 tonni.

16-23. aprillini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

45 vagunit paberit, kaal 579,9 tonni ja 2 vagunit viljakaitse uksi.

2. Transiitkaupe.

12 vagunit nahaparkimise ekstrakti, kaal 159,7 tonni; 6 vag. segakaupa, kaal 55,2 tonni; 4 vag. lupja, kaal 63,1 tonni; 1 vag. labidaid, kaal 13,4 tonni; 1 vag. puuõli, kaal 12,5 tonni; 3 vag. terpentini, kaal 37,5 tonni; 5 vag. garpiust, kaal 62,9 tonni; 1 vag. aniliinvärve, kaal 12,9 tonni; 2 vag. paraftini, kaal 23,5 tonni; 2 vag. ristikehina seemet, kaal 32,5 tonni; 1 vag. isolaatorisi, kaal 13,2 tonni; 1 vag. palmiõli, kaal 7,8 tonni; 2 vag. värvimise ekstrakte, kaal 28,3 tonni; 2 vag. kalarasva, kaal 19,4 tonni; 1 vag. sõehapnikut, kaal 5,1 tonni ja 2 platvormi tendri osadega, kaal 28,7 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu tulnud:

96 vagunit rukist, kaal 1583,2 tonni; 6 vag. erineid, kaal 194,2 tonni; 30 vag. loomatoidu kooke, kaal 492,2 tonni; 17 vag. läätse, kaal 278,7 tonni; 71 vag. linu, kaal 703,4 tonni; 43 vag. takke, kaal 271,8 tonni; 11 vag. asbesti, kaal 180,4 tonni; 46 vag. nisukliisi, kaal 659,8 tonni; 3 tsisterni petroleumi, kaal 35,6 tonni; 32 vag. sigurisi, kaal 403,7 tonni; 3 vag. vikke, kaal 45,6 tonni; 1 vag. tatraid, kaal 12,4 tonni; 1 vag. oravanahke, kaal 2,4 tonni; 8 vag. linaseemneid, kaal 129,4 tonni; 1 vag. tapeitud sigu, kaal 16,3 tonni, 1 vag. hobusejõhve, kaal 2,8 tonni ja 7 vagunit tatraid, kaal 115,5 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

8-16 aprillini on raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

8 vagunit sarvloomet, 8 vag. tsementi, kaal 130,6 tonni; 1 vag. vikiseemet, kaal 16,4 tonni; 1 vag. masinaosasi, kaal 57 tonni; 3 kohta Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 1752 kg.; 2 saadetust purjeriit, kaal 1811 kg.; 1 saadetus puuvilla kaupa, kaal 1560 kg.; 2 vag. puuvilla riit, kaal 7,4 tonni; 1 saadetus nahku, kaal 896 kg.; 1 koht värsket kala, kaal 3067 kg.; 1 vag. vanu kasukaid, kaal 6,3 tonni; 1 saadetus villaseid kalise, kaal 1940 kg.; 5 vag. segakaupa, kaal 6,3 tonni; 1 saadetus pargitud lambanahke, kaal 1136 kg.; 3 vag. transiitkaupa, kaal 6,2 tonni ja 1 koht kalevit, kaal 158 kg.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

3 vagunit linaseemneid, kaal 33,4 tonni; 1 vag. rukist, kaal 12,4 tonni; 1 saadetus pargitud nahku, kaal 222 kg.; 2 saadetust klaaskaupa, kaal 1035 kg.; 4 vag. emailleeritud malmipotte, kaal 9,7 tonni; 1 saadetus masinarihmasi, kaal 1310 kg.; 2 saadetust riidekaupa, kaal 1088 kg.; 1 tsisterni bensiini, kaal 14,8 tonni; 1 saadetus kiviõusi, kaal 1152 kg.; 7 vag. suhkurt, kaal 97,7 tonni; 1 saadetus korgipuud, kaal 2018 kg.; 2 vag. odre, kaal 32,3 tonni; 4 vag. mitmesuguseid lauanõusi, kaal 32,8 tonni; 1 vag. ristikehina seemet, kaal 3,1 tonni; 1 saadetus linna-seid, kaal 660 kg.; 7 vag. segakaupa, kaal 11,9 tonni; 1 vag. linaseemnekooke, kaal 14,1 tonni; 1 saadetus klaaspudelisi, kaal 1340 kg.; 1 koht ahjupotte, kaal 1536 kg.; 1 vag. heeringaid, kaal 16,7 tonni ja 7 vagunit kaeru, kaal 91,3 tonni.

16-23 aprillini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

8 vagunit sarvloomadega, 7 vag. tsementi, kaal 115,4 tonni; 1 vag. vikiseemet, kaal 16,4 tonni; 1 platvorm masinaosadega, kaal 5,7 tonni; 2 saadetust Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 1187 kg.; 2 kohta segakaupa 1069 kg.; 2 saadetust purjeriit, kaal 1811 kg.; 1 saadetus puuvilla kaupa, kaal 1560 kg.; 1 koht pargitud nahke, kaal 896 kg.; 4 vag. segakaupa, kaal 5,1 tonni; 1 vag. vanu kasukaid, kaal 6,3 tonni; 1 saadetus värsket kala, kaal 3067 kg.; 1 vagun puuvillast riit, kaal 6,2 tonni ja 1 saadetus villaseid kalise, kaal 1940 kg.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Eestisse tulnud:

1 vagun puutõrva, kaal 14,5 tonni; 1 vag. ube, kaal 12,7 tonni; 1 vag. erineid, kaal 16,4 tonni;

1 saadetus klaaskaupa, kaal 928 klgr.; 9 vag. suhkurt, kaal 121,9 tonni; 4 vag. linaseemneid, kaal 49,9 tonni; 1 vag mõlmpotte, kaal 9,7 tonni; 1 saadetus klaaspudelisi, kaal 1340 klgr.; 1 vag. ruki, kaal 12,4 tonni; 1 saadetus masinarihmu, kaal 1310 klgr.; 1 vag linaseemne kooke, kaal 14,1 tonni; 1 saadetus kivinõusi, kaal 1152 klgr.; 2 vag. heeringaid, kaal 16,8 tonni; 2 vag. emailleeritud nõusid, kaal 31,3 tonni; 1 saadetus linnaseid, kaal 600 klgr.; 1 vagun ahjupotte, kaal 3,5 tonni; 2 saadetus segakaupa, kaal 2154 klgr.; 1 vag. risikheina seemet, kaal 3,1 tonni; 2 vag odre, kaal 32,3 tonni; saadetus bensiini, kaal 1480 klgr.; 1 saadetus korke, kaal 2018 klgr.; 7 vag. kaeru 103,1 tonni ja 5 vagunit segakaupa, kaal 13,4 tonni.

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Poola.

Naftatööstus. 1918 aastal, Poola iseseisvuse algul olid kõige rikkamad nafta allikad, Boryslawas ja Biłkowis, ühes rafineerimise asutusega, Drohobycz'is, Stanislawowis ja Peczenizynie's ukrainlaste käes. Veel 1919 aastal, malkuus, omas Poola ainult üksikud nafta allikad, Galitsia õhtupoolses osas, millede produktioon umbes 70% terve Poola produktioonist välja teeb. 1919-es aasta kulus suuremalt osalt kaevanduste ja asutuste ülevõtmise, administratsiooni reorganiseerimise j. n. e. pääle ära, mis Prantsuse aktisia seltside poolt, kes suuremad omanikud eelpoolnimetatud ettevõtetes, põhjalikult läbi viidi Nõnda et naftatööstus kui niisugune Poolas ainult paar aastat eksisteerib.

Ukrainlaste okupatsiooni ja peremeeste vahelise aeg, millal paljud kaevandused ja rafineerimise asutused tegevuseta seisis, mõjus halvavalt ka järgnevatel aastatel produktiooni peale. Veel 1920. aastal, Poola-Vene sõja ajal, kui Ida-Galitsia kaotamist karti oli, olid puurimise tööd ainult juhtuslised. Raskuseid tegi peale selle rahapuudus abinõude ja materjaali muretsemiseks. Nõnda on naftatööstus Poolas ainult paar aastat normaal oludes töötada saanud, mis ka juba silmapaistvaid tagajärgi on annud. Arvesse tuleb võtta, et Poola selle tööstusehary mitte arenemise seisukorras üle ei võtnud. Boryslava-Tustanovicki raioon, mis praegu 80% kogu produktioonist annab, oli juba eksploateeritud ja uusi allikaid ei olnud leitud. Järjekindel produktiooni alanemine algas Väike Poolas juba 1910 aastal, mis järgnevalt tabelist näha:

Arvud vagunites a 10.000 kg.

Kogu toore õli produktioon Väike Poolas.

Aastad			
1907	117 597	1920	76.502
1908	172.159	1921	70.487
1909	205.315	1922	71.310
1910	176 142	1923	vagunit
1911	145.303	Jaauuar	5.894
1912	118.650	Veebruar	5.399
1913	107.104	Märts	6 136
1914	87.802	Aprill	5.939
1915	73.009	Mai	6.258
1916	91.909	Juuni	6.279
1917	84.973	Juuli	6.332
1918	82.294	August	6.276
1919	83.170	September	6.450

Nagu nendest arvudest selgub võib 1922. aastast pääle jälle produktiooni tõusu märgata. (1923. aastal 75.000 vagunit). 1923. aasta puurimiste tagajärjel algasid tegevust mitu uut allikat. Loodetakse, et produktiooni aegamööda palju suurendada suudetakse. Uued allikad, mis viimasel ajal Boryslava-Tustanovicki raioonis töötama hakkasid, on 1500 meetri sügavusel ja annavad lootusi, et samas raioonis ja selle ümbruskonnas uute sügavate puurimiste läbi võimalik saab olema veel palju allikaid leida. Biłkov'i allikates suurenes produktioon 1923 aastal iga kuuga (kõrgevärtusline õli, annab palju bensiini) kuna Jasjelski raioonis samal ajal produktioon muutuseta on.

Tööstuses pannakse palju rõhku ülearuste kulude ja väljaminekute vähendamise pääle, mis osalt gaasi ja mootorite toore õli tarvitusele võtmise läbi (kokkuhoidmine kültematerjalis) ja kaevanduste elektrifitseerimisega saavutatud. Puurimisi toimetatakse uueimate meetodide järele ja kaevandustest kerkivad toorenafata gaasid töötatakse vedelaks gasoliiniks ümber, mis kõik kokkuvõttes kaevanduste sissetulekuid märksa tõstab. Puurimistööde toetuseks alandas valitsus tollisi kõigi selle töö jaoks tarvitaminevate instrumentide ja materjalide sisseveo päält, mis omal maal saada ei ole

Puurimistööde edenemist näitavad puurimiste tagajärjed meetrites, mis kogu aeg kasvavad. 1920. aastal on läbi puuritud 29.207 meetrit, 1921. aastal 66.811 m., 1922. a. 89.250 m., ja 1923. aasta esimesel poolel 45.000 meetrit. Tööstuse arenemiseks on tarvilik uute allikate leidmine, milleks valitsus kavatses riigi käes olevaid õliraioonisid väljarentida. Läbirääkimised, selles asjus, on kaubandusministeeriumi ja erafirmade vahel käimas, millede lõpetamisel viimased uute puurimistega algust teevad.

Kuuldavasti on ka „Standard Oil Company“ kavatsus Poolas töötama hakata. Ka õlirafineerimise tööstuses on suurj edusamme tehtud. Enne sõda töötati Väike Poolas ainult 40–45% toore õlist oma maal ümber, teine läks Austriasse, Tschechoslovakkiasse ja Ungarisse. Poola iseseisvusega tehti omale ülesandeks kõiki toorest õli omal maal ümber töötada, mis väljaveotolli tõstmise, toore õli päält, ka täielikult läbiviidi. 1921. aastal töötasid rafineerimise asutused 62.699 vag. ja 1922. aastal 73.007 vagunit toorest õli ümber, tähendab, kogu toodangu ja osa tagavaradest. 1921 aastal saadi ümber töötamisest 51.167 ja 1922. aastal 65.831 vagunit naftaproduktisid. 1921. aastal veeti naftaproduktisid välja 33.366 vagunit ja 1922. a 36.130 vagunit. Sisemaa tarvitusi oli 1921. aastal 20 810 v. ja 1922. a 28.585 vagunit. Paljud rafineerimise asutused on ümberehitatud ja suurendatud. Tehtakse proovisid uute destillaatoritega (Poola keemiku prof. Mascicki leidus), mis kokkuhoidmist kütteenes ja paremaid tagajärgi testilleerimises oodata lubavad. Rafineerimise tööstus on niikaugele edenenud, et praegu juba 100% rohkem ümber töötada jõutaks, kui aastane omamaa õlitoodang annab. Loodetakse, et uute õli välja- ja ümber töötamise meetodidega tööstus lähemate aastate jooksul jõudsasti edeneda ning riigi sissetulekutes tähtsat osa etendama saab.

Heameelega nähtaks lähemas tulevikus Ameerika kapitaa li juurevoolu, sest Prantsuse aktisia seltsidel, kelle käes praegu suurem osa kaevandustest, ei ole suuremate tööde, tähendab, sügavate puurimiste läbiviimiseks, suuremas ulatuses, küllaldast kapitaa li.

Veotariifide muutmise, mis praegu käsil, on nafta turul hindades muudatusi oodata. Ettevõtted alandasid nafta hinda 100 kg. pealt 0,50 zoty võrra.

Teated ettevõtete tegevusest.

Harju Pank a/s. juhatuse ettepanekud panga aktsionäride peakoosolekule loeme: Läänud 1923. a. majanduslisi tingimisi tuleb lugeda rasketeks meie kodumaa kohta. Vihmased suvi ja sügise mõisid viljasaagi ja põllusaaduste peale halvasti, vähendades saaki ja raskendades põllutööd. Kogu selle all kannatas meie maa väliskaubanduse bilans, mis suure passiviteediga ligi Mrk. 3,5 miljardi suuruses lõppes. Üksikute väljaveo einete kohta nimetame järgmist: põllusaaduste väljavedu oli ligi kolmandik vähem eelmisest aastast, paberi väljavedu püsis vaevalt endisel kõrgusel, tekstiili väljavedu ei katnud sissevedu; suurenemist on ainult metsasaaduste ja linade väljaveos, mis jäänud meie ekspordi selgrooks. Väljaveo vähenemise tõttu tõusis aasta lõpul päevakorrale välisvaluuta kriis, kusjuures meie mark nõrgenes umbes 15% võrra ja aasta lõpul noteeriti U. S. A. Doll. 388 ja L. 1686, mis olid alguses Doll. 342 3/4 ja L. 1587 vastavalt.

Kogu majandusline elu kannatas pinevuse all ja kaubandus oli ostjate tagasihoiu tõttu soikus. Juba eelmises aruandes nimetatud ärirektsiite protestid nähtasid samuti aasta jooksul tõusu, ulatades kogusummas kuni 500-miljonini, mis kahjusid äriilmale ei jäänud toomata. Vastandiks eelmistele aastatele tuli ette ka suuremaid konkursi juhtumisi, kus juures nähtavasti aga kreditoorid rahuldatakse pikaajaliste likvidatsioonide abil.

Omaajagu raskusi tekitab ka asjaolu et meie juhtiv rahaasutus, Eesti Pank, tarviliku deflatsiooni poliitika tõttu kreditiitsid pidi piirama, mis oma tervendavat mõju ei ei jätnud avaldamata hiljem väliskaubanduse bilansi tasakaalu saavutamisel, kuid selle abinõu läbi viimine tundus äriteestele raske ja karm olevat.

Tööstuse saaduste vaevalised turustamisvõimalused tegid seisukorra raskeks, mis sundis ettevõtteid tööliste arvu vähendada; selle läbi tekkis talve tulekul tööpuudus ja tööta tööliste kogu, mis Eestis senini nii teraval kujul ennast ei olnud vältanud. Naaberriikidega majanduslepingute sõlmimisega loodetakse suurtööstusele uusi turuvõimalusi muretseda; kesk- ja väiketööstus realiseerib rahuloldavalt omi saadusi, tõstes ühilsasi saaduste kvaliteeti.

Kokkuvõttes ei saa aga lähendamata jätta, et kuna riigi eelarve ja sissetulekud tasakaalus väljaminekute ja väliskaubanduse tasakaal samuti saabumisel, siis tuleb tunnistada meie majandusline elu raskusi mõõdaminevateks. Siin juures tuleb esiplaanile tõsta kaupade väljaveo arendamise, sesi mõõdapääsemata oleme sunnitud paljuid aineid sisse vedama, nagu masinad, tooresained, suhkur, nisu. Sellejuures näitavad statistilised andmed, et meil kogu aasta ei puudu väljaveo kaup, millega väliskaubanduse tasakaal üksikutele hoosagedel on kindlustatud. Nimelt kestab karjasaaduste väljavedu aprillist-septembrini, metsasaaduste väljavedu tõuseb septembrist kuni veebruarini ja ülejäänv osa veebruarist-maini kestab lina väljavedu.

Peapanga ja jaoskondade tegevus. Eelnimetatud üldiste tingimiste juures ei saanud pangategevus loomulikult areneda, sest et aja eelmise jooksul olid juba pangad sunnitud oma bilansisid äärmiseni koormama väljaantud laenudega. Nüüd kus majandusliste raskuste pärast oodatud laenukasutamised õigel ajal ei sündinud, tuli krediidite piirama hakata, millele järgnes hoisusummade tagasinõudmine ja nende vähenemine panga bilansis.

Üleüldist panga ja jaoskondade tegevuse kujunemist selgitab järgmine tabel:

1923 a.	Laenud	Hoisusummad	Bilans
Jaanuar	219.359 000	139.470.000	440.827.000
Veebruar	212.829.000	111.073.000	425.414.000
Märts	235.301.000	107.975.000	442.521.000
Aprill	250.470.000	103.976.000	447.784.000
Mai	249.669.000	108.846.000	462.043.000
Juni	258.011.000	115.756.000	485.120.000
Juli	264.917.000	120.898.000	503.613.000
August	273.302.000	125.537.000	535.610.000
September	280.479.000	119.643.000	516.276.000
Oktoober	269.147.000	117.047.000	501.155.000
November	262.288.000	105.571.000	492.278.000
Detsember	261.420.000	101.107.000	479.442.000

Võrdlust endiste aastatega võimaldab järgnev kokkuvõte:

	Hoisusummad	Laenud	Bilans
31. juulil 1919	9.927.000	4.829.000	20.992.000
31. det. "	14.983.000	14.605.000	31.475.000
31. juulil 1920	26.255.000	42.932.000	75.375.000
31. det. "	38.020.000	55.901.000	138.768.000
31. juulil 1921	66.673.000	67.684.000	208.017.000
31. det. "	70.152.000	84.540.000	251.452.000
31. juulil 1922	127.083.000	163.663.000	389.978.000
31. det. "	129.189.000	209.028.000	424.976.000
31. juulil 1923	120.898.000	264.917.000	453.613.000
31. det. "	101.107.000	261.420.000	479.442.000

Aruande aastal töötas pank nelja jaoskonnaga rahuloldavalt, kuna kahe avatud Kopli ja Kohila-Järve resultaatid tuleb veel ära oodata. Ekspeditsiooni osakonna tegevus oli samuti rahuloldav; see töötas ka ekspordi alal, kuna kaupade sisseveo operatsioonid vähenenud.

Kinnituse tegevus nii Tallinnas, kui ka jaoskondade a-entuurides edenes normaalselt ja oli pangale tulutoov

Alljärgnevalt panga nõukogu poolt õigeks tunnistatud viienda tegevusaasta aruannet esitades, teatame et panga tegevuse 1923. a. resultaadid kujunesid järgmiselt:

Tulude ja kulude arve on tasakaalus Mrk. 64.460.381,82 ja ülejääk on 20.663.603,22

Nimetatud summa on panga juhatuse ettepanekul ja panga nõukogu otsusel mahakirjutud kahvlaste võlgnikkude arvetel. Siin on loota ka tagasi maksusid juba lähemal ajal, mis järgneva aasta aruande peale ei jätta mõju avaldamata.

Et aga aktsionäride õigustatud nõudmistele dividendi asjus vastu tulla, paneb panga juhatuse ette maksta dividendi kapitaali tagavarast dividendi kupongi nr. 4 vastu Mrk. 25 - aktsia pealt.

Järgnevad panga läinud kolme aasta aruanded (tuh. Emk.):

Aktiva.	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa ja välisvaluuta		22.329,7	13.333,7
Jooksvad arved teistes pankades	23.741,3	6.747,3	8.339,0
Väärtpaberid		4.040,9	1.607,8

Vekslid	} 261.420,1	63.546,7	38.561,7
Laenud		145.667,5	69.532,8
Korrespondendid	126.684,9	140.764,0	131.029,6
Liikumata varandus ja teraskammer	11.311,5	11.320,0	1.371,4
Muud	56.283,8 *)	30.759,6	14.317,5

Passiva.

Aksia- ja tagavara- kapitaal	60.665,2	57.807,1	26.567,8
Osakasu tagavarak. 6.500,0	6.500,0	-	-
Tähtajal hoiusumm.) Jooksvad arved	} 101.106,4	11.963,9	6.653,0
		117.225,2	75.368,8
Korrespondendid	113.600,5	105.429,4	116.134,9
Laenud: konto-kor- rent ja on call	130.811,3	50.903,6	6.611,8
Rediskont	-	15.435,0	3.000,0
Muud	66.758,3 *)	39.491,6	21.939,6
Puhaskasu	-	20.219,8	21.817,6
Bilans	479.441,7	425.975,7	278.093,5

Tulud:

Saadud 0/0/0	32.642,1	24.537,5	13.405,9
Komisjon	28.497,2	26.572,6	19.161,7
Muud sissefulekud	3.321,1	3.527,1	4.992,4

Kulud:

Juhatus ja ärikulud	18.174,4	18.156,9	9.236,1
Operatsioonikulud	24.722,0	14.637,4	6.170,1
Muud	21.564,0 **)	1.623,3	336,2
Puhaskasu	-	20.219,8	21.817,2
Dividend	8 /0 ***)	15 /0	20 /0
Puhtakasu 0/0 ärikapit. -	-	35 /0	82 /0

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

„Eesti kummitööstuse“ o/ü. Tegevusala: kummitööstuse arendamine Eestis, kummi ja gulfaperišha ümbertöötamine ja nende saadustega kauplemine sise- ja väljamaal. Asutajad: H. Feldmann, F. Uibopuu ja K. Feldmann. Põhikapitaal: Mk. 1.500.000, mis jaotatud 150 osat. à Mk. 10.000.- (R. T. nr. 77/78-1924. a.).

A/s „Nagel, Knabe ja Ko.“ Tegevusala: Tallinnas asuva o/ü „Nagel, Knabe ja Ko“ tegevuse jätkamine ja laiendamine. Asutajad: H. Kolts, D. Nagel, N. Võrmann - Hill ja L. Knabe. Põhi-

*) siin hulgas jaoskonnad Emk. 37.967,3 tuh.

**) „ „ mahakirjutatud protest. veksl. ja kahil. nõudm. Emk. 20.663,6 tuh.

***) 29. apr. s. a. peetud peakoosolekul määrati aktsia pealt 20 mk. dividendi tagavarakapitaalist.

kapitaal: Mk. 5.000.000, mis jaotatud 1000 akts. à Mk. 5.000.- (R. T. nr. 81/82-1924. a.).

Muudatused aktsiaseltside ja osaühisuste põhikapitaalides.

Trükitööstuse o/ü „Vaba Maa“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 6.000.000 pealt Mk. 12.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 12.000 os. à Mk. 1.000.

Eestimaa põllusaaduste ümbertöötamise o/ü „Viru“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 10 000.000 pealt Mk. 15.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 30.000 os. à Mk. 500

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaropalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaropalistel liinidel) kaupe laaditud järgmisel määral (vagunid):

	31. apr. 10—17.	17—23.	23—31.	31. mai 7—14	10. mai mai	mai	7. juuni juuni
Teravilja ja jahu	364	205	196	217	117	43	43
Kartulid	54	76	64	53	43	23	23
Elusloomi	118	90	99	86	83	43	43
Linu	26	32	33	21	17	17	17
Põletispuid	303	178	201	196	203	58	58
Muud metsa- materjaali	549	388	412	506	574	348	348
Põlevkivi	88	102	106	93	82	26	26
Muud era- kaupa	1626	1595	1211	1096	1296	795	795
Kokku	3128	2666	2322	2268	2415	1353	1353
Raudtee veod	265	192	301	426	242	125	125
Kokku laadi- tud	3393	2858	2623	2694	2657	1478	1478

Tallinna laiaropalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	15—22.	22—31.	1—7.	8—14.	14—21.	21—30
	mai	mai	juuni	juuni	juuni	juuni
Teravilja ja jahu	1	4	5	8	4	9
Kartulid	58	16	14	12	26	29
Põletispuid	171	428	378	276	153	211
Metsamaterj.	115	475	213	161	303	429
Linu ja takku	17	82	24	17	19	10
Muud erakau- bad	60	204	112	58	160	122
Põlevkivi	58	213	43	23	11	31
Kokku	480	1422	789	555	676	841

Tallinna börs kursisedel

		30. VI.	1. VII.	2. VII.	3. VII.	4. VII.
1 dollar	Ostjad	410,—	410,—	410,—	410,—	410,—
	Müüjad	415,—	415,—	415,—	415,—	415,—
	Tehtud	415,—	415,—	415,—	415,—	415,—
1 naelsterling	Ostjad	1784	1785	1786	1788	1789
	Müüjad	1794	1795	1796	1798	1799
	Tehtud	1794	1795	—	1798	1799
1 biljon Saksa r. mk.	Ostjad	98,—	98,50	98,50	98,75	99,—
	Müüjad	99,—	99,50	99,50	99,75	100,—
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	1025	1025	1025	1025	1025
	Müüjad	1040	1041	1040	1040	1040
	Tehtud	—	—	1040	1040	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.900	10.950	10.950	10.950	10.950
	Müüjad	11.050	11.050	11.050	11.050	11.050
	Tehtud	11.050	—	11.050	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6750	6525	6475	6610	6525
	Müüjad	6850	6625	6575	6710	6625
	Tehtud	—	6625	6575	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2150	2175	2100	2100	2035
	Müüjad	2200	2225	2150	2200	2135
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	15.400	15.500	15.525	15.575	15.600
	Müüjad	15.600	15.650	15.675	15.675	15.700
	Tehtud	—	—	15.675	15.675	—
1 Lat	Ostjad	78,—	78,25	78,25	74,37 ¹ / ₂	78,25
	Müüjad	79,75	79,75	79,75	79,87 ¹ / ₂	79,75
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1200	1175	1175	1200	1200
	Müüjad	1225	1225	1225	1230	1230
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	205	205	205	205	205
	Müüjad	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1750	1750	1750	1760	1760
	Müüjad	1800	1810	1810	1810	1810
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	7270	7325	7335	7350	7350
	Müüjad	7370	7425	7435	7450	7450
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5500	5525	5500	5525	5525
	Müüjad	5575	5625	5600	5625	5625
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	1850	1900	1850	1900	1820
	Müüjad	1900	1930	1900	1940	1870
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Tschervonetz	Ostjad	2100	2100	2100	2100	2100
	Müüjad	1185	2185	2185	2185	2185
	Tehtud	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ % basis fr. Tall.	—	
Ameerika sort	pd.	660—775	külvil 98%o	pd.	—
sõre Ameerika	"	750—790	Takud, Codilla I.	"	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	"	—
nisu, pehme, ...	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	56—59
sõre	"	—	Newcastle	"	54—55
pehmed, teised sordid	"	—	sepa	"	61—63
Rukki jahud	"	305—320	Koks, valu	"	90—
püül	"	420—450	gaasi	"	85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	10
Rukis Eesti	"	—	Põlevkivi, II. sort	"	7,5
Vene, ...	"	285—295	III.	"	5
Kaerad, toidu, Vene	"	265—270	Raud, sordi	"	300—310
seemne, Vene	"	—	talad (T)	"	280—300
Odrad, ...	"	—	vits	"	440—490
Erned, rohelistad, Eesti	"	—	raud plekk	"	480—500
Hollandi	"	—	tsingitud	"	720—760
Riis, Burma II.	"	690—700	Teras Inglis.	"	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—	Saksa	"	—
plirituse	"	—	nikkel	"	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	850—	vedru	"	500—520
Plim, pudelites	ltr.	15	tööriistade	"	1200—1500
Või, melerei, eksport	pd.	4720—4880	talla	"	320—340
Või siseturg	"	2800—3200	Malm	"	240—250
Margariin, väljamaa	"	1900—2000	Inglitina	"	8300—8800
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2400—2600	Seatina	"	1000—1100
Kaseiin	"	700—900	Vask, plekk punane	"	4500—4900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	11—12	valge	"	4400—4800
II. s.	"	10—	Tsink-plekk	"	1600
Kakao, Inglis	pd.	—	Ameerika	"	620—710
Ameerika	"	1400—1600	solaar	"	700—720
Hollandi	"	2400—2600	Autolien	"	1100—1500
Kohvi, Rio, Santos	"	3000—3600	auto	"	950—1500
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	4000—4800	Tsilindriõli, Vene	"	750—1000
Mexiko	"	—	Ameerika	"	900—1100
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Põlevkivi õli	"	180—240
Orange Pekoe, Java	"	6000—6400	pigi	"	275
Tseilon	"	6800—7200	Nafta, Vene	"	280—300
Moning, Hiina	"	4400—5000	Ameerika	"	250—
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	990—1000	Petrooleum, Vene	"	320—340
Poola	"	—	Ameerika	"	320—340
Czechoslovaakia	"	1020—1030	Bensiin, Vene	"	780—800
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	900	Ameerika	"	670—690
B 38 ^o	"	—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Glucose	"	875	Pesusooda	pd.	180—
Sool, lahtine	"	52—55	Seebikivi 72%o, Inglis	"	540—570
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Parafiin 50—52 ^o	"	—
Chottl Tulls	"	3900—4000	120 ^o —134 ^o	"	1160
Shotti Mat Full talve püük	"	3700—4400	Parkimise ekstrakt	"	—
Matties	"	3600—4200	Väävel, õie 98%o	"	400
Norra Sloe	"	—	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.	9300
Liha, sea, I. sort	pd.	1420—1600	tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd.	1600
looma, I. sort	"	900—1000	Prantsuse	"	1600
. . . . .	"	—	tinavalge Inglise	"	1600—1680
Pekk, eksport. I s.	"	—	ooker Prants.	"	310—400
Heinad, aasa . . . . . vagunivitsi	"	—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	"	—
Õlikoogid, linaseemne	"	270—275	Chile	"	2460—
palmi	"	210—215	Superfosf. E. T. K. must kukk	"	—
päevalille	"	270—275	(k. 6 pd.) 18—20%o fr. Tallinn	"	635—650
soja	"	345—355	Thomasjahu k.100kg. 17-18%o k.	"	660—675
Nisukliid	"	190—205	Kaalisool, 30%o, kott 6 pd. frkojaam	"	675—
Rukkikliid	"	—	40%o	"	895—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	42,50—49,50	Kainiit 12%o lahtine, ...	pd.	15
Mitkal, ekstra	"	30—36	Vosvoriit, Eesti 6%o	"	34—36
Lina, Liivi R.	pd.	—	Paber, rotatsioonil	"	400
Võru-Petseri	"	—			
Tartu	"	—			

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pätt	745
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	690
"	"	—
Kriit, toores	pd.	85—100
" pestud	"	110—130
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	30)
" puu	"	475—500
Lubi	"	38—40
"	"	—
Gips, tükikides frko Isborsk	"	—
" jahvatatud "	"	45
" krohvimise, loko	"	70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500
Puumaterjalid, saetud D/B/B/	"	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
Puumaterjalid	"	—
"	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	"	—
"	"	—
Nahk, talle, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	4600—4800
Nahk, talle, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	"	5200—5400
Nahk talle, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured .	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	5850—6200

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin	tonn £ 22
" — Ghent	" £ 28—30
" — Dundee	" —
" — Belfast	" —
" —	" —
" —	" —
Takud +	0%
Puumaterjalid D/B/B/ standard	
Tallinn — London	" —
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	" £ 45
" — Antwerpen	" —
" — Southampton	" —
" — Manchester	" —
"	" —
"	" —
Segakaup tonn	
Tallinn — Stettin	sh. 8—20
" — London	" —
" — Stockholm, või	Rk. 10—35
"	" —
"	" —
Kartulid	
Tallinn	" —
"	" —
"	" —
"	" —
"	" —

Kasulik ostukoht

koolidele, raamatukogudele, kontoritele, kanseleidele ja igähele.

Täieline koolide varustus.

Joonistusmaterjalid.

Kõik kontoritarbed.

Porteleuille'ld, rahataskud, daamide käekottid,

Reisu- ja käsikohvrid.

Trükitööde vastuvõtmine.

Hinnad mõistluseta. — Jällemüijatele protsendid. Koolidele ja raamatukogudele hinnaalandus.

K.O.Ü. „RAHWAÜLIKÜKÜL“

Tallinnas, S. Karja tän. 23. Tel. 6-66.